

Případ pana Vinkl

„Večerka!“ ozvalo se z rozhlasu a chvíli na to zhasla poslední světla, jež ozařovala dlouho vězeňskou chodbu. Zvuk vzdalujících se kroků posledních dozorců byl zakončen třísknutím mohutných ocelových mříží a jejich trojitým uzamknutím. Nato dlouhé ticho – nedobrovolní hosté jednoho z mnoha nápravných zařízení se již odebrali ke spánku. Ale ne všichni, na cele č. 256 tomu tak nebylo. Byl totiž pátek – konec týdne a tedy i konec zvýšené ostražitosti dozorců. A toho využil pan Vinkl, jenž se nemohl smířit se skutečností, že je mu odepřeno završit poslední pracovní den u sklenice piva.

Ještě včerejší noc se ve stejnou dobu ozývalo z jeho cely tlumené ťukání, ovšem dnes již ne. Včera se panu Vinklovi po šestnácti letech usilovné snahy konečně podařilo propojit své doživotní, bezplatné obývací zařízení s malou zahrádkou zapadlého hostince, který se krčil mezi stromy na kraji nedalekého lesíka.

Dnešní noc opouštěl pan Vinkl prostory věznice úzkým tunelem, který dokázal prokopat jen s pomocí lžíce na boty a zlomené vidličky. Nejprve postupoval pomalu, neboť stěny nebyly dostatečně vyztuženy, musel se několikrát zastavit, aby se přesvědčil, jde-li správným směrem, ale během chvíle si přivykl na chabé osvětlení a začal postupovat neohroženě vpřed. Po dvaceti minutách vysilující cesty bylo světlo silnější a silnější a pan Vinkl tušil, že již brzy ucítí vůni lesa. A opravdu, ani ne za půl minuty to ucítil. Ucítil na zádech úder spadnuvší desky, kterou včera přikryl zející východ a zasypal hlínou, aby mu na jeho tunel nikdo nepřišel. Vylezl ven, východ opět přikryl a nahnul na něj větvičky, aby do něj ještě někdo nespádl, setřásl se sebe hlínu a už pádil do hospody.

„Dobrý večer vespolek,“ pozdravil s úsměvem na tváři, hledaje očima volnou židli, kterých zde bylo v tuto dobu opravdu poskrovnu.

V žádném z hostů ale nebudil vousatý muž pochybného vzezření s vlasy plnými hlíny zrovna velkou důvěru, ostatně, moc tomu také nenapomáhal jeho vězeňský úbor.

„Pojďte si za námi přisednout,“ ozvalo se najednou z oblaku dýmu na samém rohu místnosti, pan Vinkl zmizel v kouři a zvědaví hosté se opět vrátili ke svým záležitostem.

Pan Vinkl zpočátku nevěděl, ba ani neviděl toho, který jej pobídnul, aby si usedl k němu, ale jakmile na něm spočinul očima, hrůzou se mu zježily vlasy. Za stolem, na kterém byl cigaretami přeplněný popelníček, seděl dozorce Roesch.

„No posadte se, musíte být po tom krtkování jistě velice unaven,“ pravil jízlivě Roesch a křikl na hostinskou, která si právě leštila své skleněné oko: „Jednu dvanáctku tady pro pána! No tak mi povězte,“ zeptal se zbědovaného vězně, „jak to, že jste se ocitl tak daleko od ‚domova‘?“

„Já jsem nevinný,“ vykoktal pan Vinkl naučenou frází.

„Ale no tak, nebojte se, já vás chápu,“ usmál se Roesch, „nikomu to neřeknu. Naopak, cením si, že vězni využívají svůj volný čas k práci, místo aby se flákali někde ve sprchách. Víte, jsem moc rád, že jste sem zavítal. Jsem tu nový, nikdo mne tu nezná, sedím zde každý pátek sám, nikdo mne ani nepozdraví. Ale teď si konečně mohu přátelsky popovídat. Tak už přestaňte naříkat a vzchopte se.“

„A o čem byste si chtěl povídat, vašnosti?“ otázal se pan Vinkl uchopiv sklenici zlatavého moku do ruky.

„Tak mi třeba povězte, za co jste vůbec zavřený,“ navrhl mladý dozorce, „slyšel jsem o vás neuvěřitelné věci. V době vašeho působení na svobodě jste musel být noční můrou pro všechny kriminalisty,“ dodal pochvalně.

„Já o tom nerad mluvím. Není to hodno vypravování. Je to vlastně jeden velký neúspěch...“ povzdychl sklesle, ovšem hned nato mu zazářila očka a řekl: „Budu vám o tom vyprávět, ale kdybyste ještě předtím dal poručit další pivo. Bojím se, že bych nebyl schopen vyprávět se suchým krkem.“

„Ale beze všeho,“ vyhrkl, „ještě jedno a pro mne také. Ať máme stále plné sklenice!“ zakřičel přes celou místnost, až ve vedlejším boxu jednomu postaršímu pánovi spadly do guláše zuby.

Poté, co vypil až do dna celou sklenici, počal pan Vinkl s vyprávěním: „Za svůj život jsem toho moc nedokázal. Dokonce bych mohl říci, že se svým životem nejsem moc spokojen. Ale nebyl jsem předurčen k bůhvíjaké zářné budoucnosti, neboť má výchova byla bídná. V útlém věku mne a matku opustil otec a s ním také dědeček. V jedné osobě... Škola mne vůbec nebavila, a tak jsem v ní podal po jedenácti letech výpověď, ovšem plně se naučiv spisovné češtině, jak jste si již určitě všimnul.

Brzy nato mne opustila i má matka, která, jakmile jsem dovršil osmnáctého roku, odjela neznámo kam. Prostě jsem jednoho dne přišel domů a uviděl, že v našem domě bydlí úplně cizí lidé, kteří na mne po mé snaze dostat se do pokoje zavolali příslušníky policie. Má milovaná matka prostě prodala bez mého vědomí dům nezabývajíc se, co bude s jejím synem. Svě věci jsem spatřil v popelnici před domem. A tady začala má kriminální dráha - ukradl jsem popelnici i se svými věcmi.

Přežíval jsem několik let ve velké chudobě, nevěda, vezmu-li příští den vůbec něco do úst. Ale vás určitě zajímá, jak to vše začalo... No, to jsem se šel jednoho slunečného rána podívat na trh, abych zjistil, zda bych si nemohl ukradnout nějakou snídani. Nenápadně jsem se přibližoval ke stánkům, hledaje nějakou osamocenou topinku či bramborák, který bych mohl strčit do kapsy. A opravdu, po chvíli trpělivého vyčkávání se mi podařilo jeden ulovit. Rychle jsem odběhl pryč, abych si mohl dopřát teplou snídani. Se zahřátým žaludkem jsem pak spokojeně vešel do blízkého parčíku a pustil se prašnou cestičkou k jezírku, do něhož házeli hloupí lidé mince různých hodnot. Jelikož byl červen, ranní koupel mi byla velice příjemná, poštěstilo se mi ulovit i jednoho koi kapra, který byl trochu tužší, ovšem zasytil.

Pochopitelně jsem si svlékl veškeré ošacení, neboť bylo opravdu horko, a tak všechny okolo stojící děti měly pěknou podívanou. Ale na dně jsem našel jen pár mincí, které jsem v životě neviděl. S notným zklamáním jsem vylezl z vody, otřepal se a oblékl. Zasmál jsem se svému neúspěchu a odešel, hvízdaje si jednu známou znělku.

Ale po pár krocích jsem zbystril – přede mnou ležel občanský průkaz. Zvedl jsem jej. No ano, je to má občanka, je tam má fotografie. Ještě že jsem si jí všimnul, řekl jsem si, strkaje si ji do kapsy, když vtom jsem ucítil, že v kapse, ve které mívám obvykle občanku, již jedna je.

Podíval jsem se na ni znovu a překvapení bylo na místě - bylo tam napsáno Antonín Lysáček.“

„Můj spolužák!“ přerušil najednou svým výkřikem vyprávění Roesch.

„Opravdu?“ ptal se pan Vinkl. „A kam jste s panem Lysáčkem chodil do školy?“

„Ale ne,“ vysvětloval pan Roesch, „právě jsem zahlédl, tam u baru, svého spolužáka.

Koupil si ode mne auto. Nazdar!“ křikl a zamával směrem k baru.

„Ahá. Ale už mi neskákejte do řeči, prosím. Teď nevím, kde jsem skončil.“

„Promiňte, skončil jste u zjištění, že to nejste vy.“

„Ano, už si vzpomínám. Ta podoba, taková náhoda, to snad není možné, nechtěl jsem věřit svým očím. ‚Tak toho musím využít!‘ probudilo se ve mně mé špatné a vlastně jediné já a ihned mne napadl ďábelský plán: půjdu a požádám na tyto údaje o co největší půjčku v některé z nejbližších bank. A tak jsem vyrazil.

Když na mne došla řada, nedočkavě jsem vykročil k přepážce. Oči jsem měl upřeny na občanský průkaz a spustil jsem: ‚Dobrý den, rád bych si vypůjčil nějaké peníze. Mám určité finanční problémy, a tak bych rád věděl, jakou nejvyšší možnou částku jste schopni mi půjčit.‘ - ‚Když se tak na vás dívám, pane, tak maximálně pět set tisíc,‘ odpověděl mi muž za přepážkou. Řekl jsem, že to stačí. ‚Vaše jméno, prosím,‘ požadoval po mně úředník. - ‚Antonín Lysáček,‘ zněla má odpověď. - ‚Aha,‘ zarazil se, ‚takže vy si chcete vypůjčit pět set tisíc, pane Lysáček?‘ - ‚A... ano,‘ odpověděl jsem již trochu nejistě. - ‚Takže vy si chcete vypůjčit pět set tisíc na jméno Antonín Lysáček!‘ rozohnil se úředník. ‚Vy si chcete vypůjčit pět set tisíc na mé jméno?!‘ zakřičel. ‚Ostraha,‘ zařval do mikrofону a rázem mne popadli dva silní muži v černém a převezli mne k výslechu na policejní stanici, kde se pak také prokázaly i mé ostatní prohřešky, kterých nebylo málo. Dostal jsem dohromady čtyři roky, neboť jsem byl trestně stíhán za mnoho dalších přečinů...

Když jsem se vrátil opět na svobodu, první věc, kterou jsem chtěl vykonat, byla pomsta. Pomsta za to, že jsem jej nemohl okrást. Byl jsem poháněn nenávistí, že kvůli němu a kvůli tak směšné náhodě jsem musel dva roky trčet někde v zavšiveném vězení. Pamatoval jsem si jeho adresu. A také jsem jej navštívil, hned jak to bylo možné. Zazvonil jsem u jeho dveří s kyticí růží a on mi otevřel. Omluvil jsem se mu za svůj nehezký pokus okrást jej a předal kytky. Pak jsem se mu ještě několikrát omluvil. Byl dojat a pozval mne na kávu. Vedli jsme příjemný hovor, během něhož jsem se dozvěděl, že byl za ten chrabří čin povýšen, a tak se teď soukromě věnuje již jen určitým klientům. Již nesedí u přepážky jako řadový úředníček. Když jsem to zaslechl, zrodil se v mé hlavě plán tak ďábelský, že jsem se až zastyděl. Ale jen na chvíli.

Poté jsem nadhodil naši úžasnou podobnost. Rozpovídali jsme se o tom, jaká je to náhoda a že je on také sirotek a nikoho nemá. Po tomto zjištění mi již nic nebránilo v uskutečnění první části mého plánu...“

„Pane Vinkl,“ přerušil vypravěče jeho posluchač, „už byste se měl vrátit. To víte, ať nemáte problémy. Neměl bych vám to říkat, ale za půl hodiny se chystá namátková kontrola cel – sdělili nám to teprve dnes odpoledne; ostatně, také musím již jít. Přijďte za mnou zítra o vycházkách, dám vám nějaká prkna na zpevnění – no přece to na vás nespadne. Příští čtvrtek ve stejnou dobu opět zde... Domluveno? – Tak dobrou noc a děkuji za příjemné

posezení,“ rozloučil se nový přítel pana Vinkl a vstává ze židle.

„Dobrou noc,“ zavolal tiše za odcházejícím pan Vinkl. Poté se vrátil zpět do cely 256, kde unavený spokojeně uleh na rozvrzané lůžko a po chvíli usnul.

Týden uplynul jako voda a oba nezvyklí přátelé již zase seděli v oblaku kouře, který halil celou, už i tak dost potemnělou místnost do nepříjemné tmy. Ale jak se zdálo, nikomu z hostů to nevadilo.

„Tak kde jsme to minule skončili, rád bych vám to dnes dopověděl?“ zeptal se nedočkavě pan Vinkl, před kterým na začouděném ubrusu ležely tři prázdné sklenice od piva.

„No přece u vašeho ďábelského plánu,“ připomněl pan Roesch.

„No ano!“ vzpomněl si pan Vinkl, „dostal jsem geniální nápad. Jakmile si můj hostitel odešel zalít již třetí šálek kávy, kterou měl tedy opravdu rád, chopil jsem se příležitosti a vzal jsem do ruky zaprášenou tureckou šavli, která vyzývavě visela nad krbem. Chvíli jsem ji třímal v ruce a prohlížel si ji, ovšem po chvíli jsem se vzpamatoval a vzpomněl si, kvůli čemu jsem sem vlastně přišel - pro pomstu. A teď konečně nastala ta chvíle. ‚No počkej, ukradnu ti tu šavli,‘ pomyslel jsem si a vyběhl ven a... ne, dělám si samozřejmě legraci, asi je více než zřejmé, že si svůj třetí šálek kávy již nevypil...“

Na zničení toho největšího důkazu jsem využil rozměrný krb, jehož plameny pohltily...“

Pan Roesch se zakuckal.

„Promiňte, nebudu vám kazit chuť po tom guláši, stejně to není důležité,“ omlouval se pan Vinkl, „důležité je, že jsem se tam ihned nastěhoval. To víte, takový pěkný, prázdný dům, bez majitele, který ho navíc opustil komínem... - Pardon, promiňte, to bylo naposledy, již se budu hlídat. – No, následující tři dny jsem se snažil vžít do jeho života, zkoumal jsem všechny detaily, prohledal byt, pravda, trvalo to dlouho, než jsem se naučil jeho životu tak, aby to nikdo nepoznal, ale hlavní je, že se mi to podařilo. Mým plánem bylo vydávat se za něj, jak dlouho jen to bude možné, dokud vše nepraskne. Ale v té době bych byl již bezpečně někde pod slunečníkem na rozpálené pláži.“

Jako první jsem dal vědět všem klientům i zaměstnavateli, že jsem silně nemocen, a tudíž že se budu nějakou dobu léčit. Za tu dobu – asi tři týdny -, během které jsem se stal natrvalo panem Antonínem Lysáčkem, jsem byl konečně připraven vyzkoušet, přinese-li to pilné snažení nějaké ovoce.

Je pravda, že by se mi to nikdy nepovedlo, kdybych neměl to štěstí, že jsem mu byl téměř k nerozeznání podobný. A díky tomu jsem v klientech, které jsem za ten den stihl navštívit, nezbudil ani zrnko obavy.

Příští večer jsem měl obrovskou radost. Ukázalo se, že ten předešlý, bývalý Antonín Lysáček byl nejspolehlivější a nejdobrosrdečnější člověk ze všech zaměstnanců, proto také téměř všichni klienti, které měl na starost, byli lidé s nějakým postižením či vážnou nemocí. Lepší pozice se mi již nemohla naskytnout. A tak jsem další den uskutečnil druhou část svého plánu...“

„Promiňte, že obtěžuji, ale nemáte cigaretu?“ zasípal najednou za panem Roeschem neznámý hlas.

„Sakra, chlape, co otravujete,“ utrhl se rozzlobeně pan Roesch.

„Co si to dovoluujete, Roesch, tak se mluví s nadřízenými?!“ zachrčel již o něco hlasitěji neznámý muž, zatímco Roesch nepřetržitě kopal pana Vinkla, aby se okamžitě schoval pod stůl, než jej velitel Sýček uvidí.

„Já... já, já nevěděl, že jste to vy, pane. Převelice se omlouvám,“ vykoktal zbledlý dozorce podávaje svému nadřízenému celou krabičku cigaret. „Vezměte si ji celou,“ špitl Roesch. Sýček ani nepoděkoval a odešel si sednout zpět na své místo.

„Tak to bylo o fous, můžete vylézt, „ oddechnul si Roesch stíraje si pot s čela, „no tak pokračujte. Ta druhá část plánu.“

„Abych to dopověděl, tak budu stručnější,“ pokračoval v přerušném vyprávění Vinkl, „za pět minut se budu muset vrátit zpátky do své cely... Tak tedy, můj plán spočíval v tom, že jsem s důvěřujícími klienty uzavřel životní pojištění, která by, v případě úmrtí, byla vyplacena mně, aniž by o tom věděli. Stačilo jim říci, ať podepíší potřebné dodatky k různým smlouvám, které jsem nenápadně zaměnil. Toť vše. Jak snadné, že? Pak již stačilo se klienta zbavit. Ale nemyslete si, že jsem nějaký necita, to v žádném případě. Naopak jsem se snažil, abych klienty zneškodnil tak, aby jim to bylo co nejvíce příjemné. Většinou jsem to vyřešil dochucením kávy.

Jednoduše nabytých peněz jsem si patřičně užíval. Žádné přátele jsem neměl, což mně vyhovovalo. Ale jak se říká: na každou svini se vaří voda, a tak i já jsem se měl brzy přesvědčit o tom, že žádná radost netrvá věčně.

Jedné noci jsem se vracel domů s nepříjemným pocitem, že mne někdo viděl, když jsem tu bábu shodil z mostu do řeky. Strčil jsem ji tam jen s velkým přemáháním, protože ta paní byla opravdu milá a navíc dokázala moc zajímavě vyprávět, ale koneckonců... byla pojištěná. Tu noc jsem usínal neklidně. Ve dvě hodiny ráno mne probudil zvonek. Neochotně jsem vstal a podíval se z okna. Rázem mi přejel mráz po zádech – policie, tak už je se mnou konec. Tak dlouho jsem se jim úspěšně vyhýbal... a teď, zničehonic – definitivní konec. Na nějaký útěk jsem neměl ani pomyslení, sotva jsem vstal z postele. Zvonek se ozval podruhé. Šel jsem rezignovaně otevřít. Za dveřmi stáli dva policisté. ‚Tak už jsme tady,‘ usmál se na mne jeden z nich. - ‚Ano, byl jsem to já,‘ povzdechl jsem, ‚ale ona mi stejně říkala, že chce umřít, tak pochopte, že jsem neměl to srdce... jí to nesplnit.‘ - ‚Co to povídáte, pane Dlask? - Sakra, Jožine,‘ zarazil se najednou strážník, ‚my jsme si spletli adresu.‘ - ‚A jo! Promiňte za vyrušení, vážený pane, to se nám ještě nestalo, tss!‘ odfrknul si znechuceně Jožin. ‚Tak dobrou noc,‘ pravili oba odcházejíce. V tu chvíli jsem si neuvědomoval, co se to stalo. Když nasedli do auta, vzpamatoval jsem se. Začal jsem zhluboka vydechovat, načež se mně podlomila kolena. Ulevilo se mi. Ovšem jen na pár vteřin. Zničehonic se otevřely dveře a z auta vystoupil Jožin a šel ke mně. Polilo mne horko. Když přišel až ke mně, pravil: ‚Nezlobte se, že vás ještě zdržuji, ale co jste to říkal o tom, že chtěla umřít?‘ V tu ránu jsem se dal na útěk. Bohužel, nebylo mi to nic platné, zakopl jsem a při tom jsem se uhodil do hlavy, načež jsem ztratil vědomí a probudil se, až když mé ruce objímala již pevně uzamčená železná. No, a pak... známá písnička. Domovní prohlídka. Řada výslechů. Obžaloba. Rozsudek...“ ukončil své vyprávění pan Vinkl.

„Jejda, to je mi vážně líto, že vás chytili. To jste si nezasloužil. A ještě k tomu to

doživotí...“ politoval pana Vinkla dojatý Roesch. „Moc hezky jste to vyprávěl, jen co je pravda. Ale už byste měl jít...“ poznamenal.

„Já vím,“ opáčil pan Vinkl, „abych se stihl vrátit. Tak dobrou noc a děkuji za ta piva. Ale vězte, že jste poslední člověk, kterému jsem vyprávěl svůj příběh. Dobrou noc,“ pravil odcházející pan Vinkl.

„Dobrou noc,“ zašeptal dozorce a zapáliv si další cigaretu, sledoval svého odcházejícího, ano, teď již nejlepšího přítele.

Tomáš Macalík